

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Баранова В.Г. _____
« ____ » _____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»
за темою:
Фінансова стійкість комерційного банку
(на прикладі АТ «Укресімбанк»)

Виконавець
Студентка Фінансового-економічного факультету

Комлик Анастасія Дмитрівна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., ст. викладач

Іоргачова Марія Іванівна

/підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК ОДИН З ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	6
1.1. Сутність та поняття фінансової стійкості, необхідність її оцінювання..6	
1.2. Система показників та методика оцінки фінансової стійкості комерційних банків.....	12
1.3. Політика управління фінансовою стійкістю комерційного банку.....	29
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ«УКРЕКСІМБАНК»	32
2.1. Загальна характеристика діяльності АТ «Укрексімбанк».....	32
2.2. Аналіз показників фінансової стійкості АТ «Укрексімбанк».....	40
2.3. Аналіз та оцінка ймовірності банкрутства АТ «Укрексімбанк».....	52
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ АТ«УКРЕКСІМБАНК»	61
3.1. Економіко-математична модель прогнозування фінансової стійкості АТ «Укрексімбанк» у 2017 році.....	61
3.2. Проблема та шляхи підвищення фінансової стійкості АТ «Укрексімбанк».....	63
ВИСНОВКИ	69
Список використаних джерел	73
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Зміни, що відбуваються в економіці України, кардинально впливають на напрями і темпи розвитку банківської системи, яка набуває ознак динамічності та конкурентоспроможності. У сучасних умовах оцінка фінансової стійкості банків – задача, яку намагаються вирішувати державні органи, банки та комерційні організації. Їх метою є пошук критерію, який дозволить порівнювати банки за ступенем фінансової стійкості.

Наявні підходи до оцінки фінансової стійкості банків відрізняються за складом факторів, що враховуються, системою показників, які характеризують складові фінансової стійкості, пороговими значеннями показників тощо. Крім того, існуючі методики в основному призначені для самих банків і не дозволяють всім учасникам ринку на основі відкритої інформації з достатнім ступенем достовірності дати об'єктивну оцінку стійкості розвитку кожного банку та банківської системи в цілому.

Особливої актуальності набувають дослідження методичних підходів до оцінки фінансової стійкості банків з позицій логічно-послідовного сформованого інформаційного простору. Роль таких досліджень полягає в їх спрямованості на розробку цілісного методичного та інформаційного забезпечення оцінки фінансової стійкості банку в умовах нестабільності і ризику, пошуку можливих шляхів визначення динамічної фінансової стійкості банків. Необхідність в якісному інформаційному та методичному забезпеченні оцінки фінансової стійкості банків визначила мету дипломної роботи та перелік питань, що в ній розглядаються.

Мета даної випускної роботи: поглиблення теоретичних положень інформаційного та методичного забезпечення оцінки фінансової стійкості банків, а також розробка методичних підходів до оцінки фінансової стійкості банків на основі комплексного підходу з урахуванням впливу внутрішніх та зовнішніх факторів.

Для досягнення цієї мети поставлені такі **завдання**:

- визначити сутність фінансової стійкості банку з позиції можливості її оцінки;
- узагальнити існуючі підходи до елементів системи оцінки фінансової стійкості

банку;

- дослідити зв'язок інформаційного та методичного забезпечення з ефективністю оцінки фінансової стійкості банку;
- проаналізувати та виявити недоліки в існуючих методиках оцінки фінансової стійкості банку з позиції кількості та якості показників, їх достатності для врахування всіх факторів фінансової стійкості;
- оцінити доцільність та можливість оцінки фінансової стійкості як динамічної характеристики банку;
- обґрунтувати доцільність використання комплексної оцінки фінансової стійкості на основі рейтингу із врахуванням умов діяльності банків.

Об'єктом дослідження в випускній роботі виступає процес оцінки фінансової стійкості банків.

Предметом дослідження є фінансова стійкість комерційного банку.

Проблемам фінансової стійкості банків та її оцінки присвячено праці багатьох провідних зарубіжних і вітчизняних учених. Серед фахівців, які приділили увагу даній тематиці, можна назвати таких авторів, як: Шіллер Р. Ш., Парасій-Вергуненко І. М., Коваленко В.В., Васькович І.М., Головка О.Г., Шпаковська Н. І., Крухмаль О. В., Нестеренко Ж.К. та інших.

Методи дослідження: загальнонаукові методи емпіричного та теоретичного дослідження, зокрема: аналізу і синтезу – для деталізації предмета дослідження та вивчення його функціональних і структурних складових; узагальнення – для обґрунтування необхідності застосування нових наукових понять і підходів до визначення сутності фінансової стійкості банку; системного аналізу – для вивчення фінансової стійкості банку як сукупності складових, що утворюють систему; монографічного – для вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду побудови інформаційного забезпечення оцінки фінансової стійкості банків; методи статистичного аналізу – для вивчення, порівняння та оцінки фінансової стійкості банків України; методи економіко-математичного моделювання – при розробці методик оцінки фінансової стійкості банків; методи порівняння, групування та графічний метод – для побудови таблиць, аналітичних, ілюстративних графіків й

діаграм.

Інформаційною базою написання випускної роботи є законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України і Національного банку України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій. Для безпосереднього аналізу функціонування банків використано офіційні дані Національного банку України, Асоціації українських банків, Державного комітету статистики.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість є недостатньо вивченим поняттям економічної теорії. У вітчизняній літературі в основному, піднімаються проблеми аналізу та управління стійкістю, в той час як надзвичайно важливим є визначення її сутності. Фінансова стійкість банку – це якісна динамічна інтегральна характеристика спроможності банку ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток шляхом трансформації ресурсів та мінімізації ризиків, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Оцінка фінансової стійкості представляється як підсистема аналітичної функції управління, що базується на інформаційній системі банку, реалізується за допомогою сукупності аналітичних прийомів і способів, які дозволяють виявляти і вимірювати вплив факторів на фінансову стійкість і обґрунтовувати відповідні управлінські рішення.

Ефективне функціонування системи оцінки фінансової стійкості стає можливим лише за наявності певного забезпечення, у складі якого слід виділити методичне та інформаційне забезпечення.

Слід зазначити, що формалізація оцінок фінансової стійкості банку істотно залежить від розвиненості відкритої системи інформації.

Фінансова стійкість банків визначається зовнішніми і внутрішніми факторами. При цьому зовнішні чинники не залежать від роботи банку, а внутрішні є відображенням ефективності функціонування самого банку.

У масовому банкрутстві банків вирішальна роль належить зовнішнім факторам, які представляють собою імовірнісну сукупність взаємопов'язаних факторів. Зовнішні фактори доречно розділити на шість груп: загальноекономічні, політичні, фінансові, правові, соціально-психологічні, форс-мажорні.

Порогові значення показників оцінки фінансової стійкості, які визначаються встановленими органами банківського нагляду як нормативні значення і

характеризують критично небезпечний рівень, повинні враховувати динамічні зміни макроекономічних умов господарювання і принципів регулювання банківської діяльності.

Результати аналізу дозволяють зробити сукупність висновків. За п'ять аналізованих років статутний капітал банку збільшився на 80,69%, також зросли непокриті збитки. Це обумовило загальне скорочення капіталу з 17380,484 млн.грн до 5360,266 млн.грн або на 69,16%. За результатами вертикального аналізу найбільш негативною тенденцією є зростання частки непокритого збитку: від -4,84% капіталу банку у 2012 році до -495,05% у 2016 році. З позитивних тенденцій найбільш визначальною є зростання резерву переоцінки до 13,53%.

Регулятивний капітал АТ «Укресімбанк», що складається основного та додаткового капіталу протягом всього періоду відповідає нормативним вимогам, згідно з нормативом Н1.

Спираючись на норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), або норматив платоспроможності, можна констатувати, що АТ «Укресімбанк» майже дотримується цього нормативу, але має недостатньо капіталу для проведення активних операцій з урахуванням ризиків. Разом з тим спостерігається відносне падіння нормативу, причиною чого є зростання активів зважених за ризиком та збільшення регулятивного капіталу.

Більшість показників обраних для аналізу фінансової стійкості банку, мають тенденцію до відносного погіршення. Звідси можна зробити висновок, що фінансова стійкість АТ «Укресімбанк» не знаходиться на достатньому рівні, забезпеченість банку власним капіталом неоптимальна і він не може захищати банк від ймовірних ризикових втрат сьогодні і в найближньому майбутньому.

Спираючись на результати за всіма методиками оцінки ймовірності банкрутства, можна зробити висновок, що АТ «Укресімбанк» у 2017 році потекційно загрожує банкруцтвом.

Для попередження цієї ситуації, потрібно вдатися до процедури санації, підґрунтям якої є послідовні взаємопов'язані заходи фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного та соціального характеру, що спрямовані на подолання неплатоспроможності і відновлення або досягнення прибутковості у довготерміновому періоді.

Результати розробки третього розділу роботи дозволяють сформулювати ряд висновків. Одним з методів прогнозування фінансових показників діяльності комерційного банку є прогнозування на ґрунті залежності між обсягом зобов'язань банку та отриманим прибутком. Для цього була побудована лінійна регресійна математичної модель, за зміну було взято «Зобов'язання» в абсолютному вираженні, бо даний показник є найбільш впливовим фактором формування прибутку/збитку.

За допомогою побудованою моделі, було доведено існування зворотнього зв'язку між зобов'язаннями та прибутком. Наслідком чого, є зростання ділової активності, яка, в свою чергу, ставить під загрозу фінансову стабільність банку, його платоспроможність та прибутковість.

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства передбачає такий стан фінансових ресурсів, за раціонального розпорядження якими гарантується наявність власних коштів, стабільна продуктивність і забезпечується процес розширеного відтворення.

Недостатня фінансова стійкість підприємства найчастіше зумовлює неплатоспроможність, надмірна – створення надлишкових запасів і резервів, що збільшує витрати на їхнє утримання, стримує темп розвитку підприємства. Тому правильність підходів до кількісної оцінки фінансової стійкості підприємства вкрай важлива для нього, бо дає змогу виявити причини фінансової дестабілізації, розробити й реалізувати конкретні заходи щодо усунення першопричин.

Серед ризиків, які найбільше впливають на основні характеристики фінансової стійкості банку є кредитний, відсотковий, а також ризик ліквідності. На цей випадок,

АТ «Укресімбанк» у своїй практиці вже окреслив перелік потрібних для застосування принципів.

Сильні сторони та можливості банку виділені у SWOT-аналізі, що охоплює всі сторони діяльності банку та дозволяє чітко визначити, які кроки можуть бути зроблені для розвитку банку і на які проблеми необхідно звернути особливу увагу. Ефективна зовнішня маркетингова політика здатна значно розширити можливості для дистанційного управління рахунками клієнтів, оновлювання матеріальних ресурси та покращення іміджу банку загалом.

Таким чином, практичне забезпечення фінансової стійкості банку можливе за наявності ефективного механізму управління нею, що сприятиме підвищенню рівня прибутковості, зниження ризиків, контролю та підтримання ліквідності й платоспроможності на достатньому рівні. При цьому для підтримання фінансової стійкості банку необхідно дотримуватися вимог органів державного регулювання та нагляду у банківській сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І. М.Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2014. – 347 с.
2. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури // С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. — К.: УБС, ЦНДНБУ, 2014. — 384 с. 2. Показники фінансової стійкості.
3. Керівництво по складанню. - Вашингтон: Міжнародний Валютний Фонд, 2007. - 324с.
4. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика [Текст]: монографія / В.В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2016. – 228 с.
5. Річні звіти ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: privatbank.ua.
6. Васькович І.М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку / І.М. Васькович // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 2. – С. 40-43.
7. Головка О.Г. Окремі підходи до розкриття сутності фінансової стабільності банків / О.Г. Головка // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2016. – № 1(10). – С. 214-218
8. Шпаковська Н. І. Методичний підхід до оцінки фінансової стійкості банків / Н. І. Шпаковська // Фінанси, банки, інвестиції: [науковий вісник]. – 2015. - № 3. – С. 100-105.
9. Шіллер Р. Ш. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення / Р. Ш. Шіллер. – К. : Наук. думка, 2015. – 159 с.
10. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості як динамічної характеристики банку / О. В. Крухмаль // Вісник УАБС. – 2014. – № 1 (22). – С. 75-78.

11. Стефанишина А. Характеристика та аналіз методик оцінювання фінансової стійкості банків України та зарубіжжя / А. Стефанишина // Вісник НБУ. – 2015. – № 11. – С. 62-66.
12. Нестеренко Ж.К., к.е.н., професор, завідувач кафедри «Фінанси та кредит», Гриценко К.О., Запорізький національний технічний університет, 2014
13. Шелудько Н. До визначення фінансової стійкості комерційного банку / Н. Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 3. – С. 40-44.
14. Белова І.В. Оцінка фінансової стійкості банків України за допомогою методики Z-score / І.В. Белова, М.В. Греченок // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – 2016. – Випуск 37. – С. 45-54.
15. Кочетков В. М. Основи аналізу банківської діяльності / В. М. Кочетков. – К.: ЄУФІМБ, 2015. – 116 с.
16. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking system. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lw.com/upload/pubcontent/_pdf/pub3947_1.pdf.
17. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.pdf>.
18. Аналіз банківської діяльності: підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеенко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2014. – 599 с.
19. Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/about/>
20. Державний експортно-імпорتنний банк України. Річний звіт 2014. Щорічний буклет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eximb.com/upload/app_links/AnnualReport_2014_ukr.pdf
21. Поточні рейтинги АТ «Укресімбанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/about/rates/>

22. Онлайн-журнал «Форіншурер». Рейтинг найнадійніших банків України в 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks>
23. Рязяєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т. Г. Рязяєва, І. В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – № 3. – Т. 1. – С. 177–181
24. Дубинська Е.С. Аналіз сучасних моделей та методик прогнозування кризисного стану підприємств / Е. С. Дубинська // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2014. – № 2 (16). – С. 84–89
25. Тридід О. М. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія / О. М. Тридід, О. Г. Тижненко, Л. О. Тижненко. – К.: УБС НБУ, 2015. – 213 с.
26. Євенко Т.І. Методологічні аспекти прогнозування ймовірності банкрутства банківських установ // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. - Випуск 9 - С.35-37
27. Жалко О. В. Банкрутство як наслідок впливу фінансової кризи на господарську діяльність підприємств / О. В. Жалко // Університетські наукові записки. Економіка. – 2016. – № 2. – С. 163–173
28. Довгань Ж. Фінансова стійкість банківських установ у період економічної кризи / Ж. Довгань // Вісник НБУ. – 2015. – № 10. – С. 20–26.
29. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / В. В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 228 с
30. Буклет «UKREXIMBANK. 20 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eximb.com/upload/app_links/1518.pdf
31. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Г.М. Рябенко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2016. – №7. – С. 105-108.

32. Худа О. Механізм управління фінансовою стійкістю комерційних банків [Електронний ресурс] / О. Худа. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1133>
33. Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств [Електронний ресурс] / Українська кооперація. Економіка: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2015-3/num/Cskljar.htm>
34. Коваленко В. В. Методи аналізу та управління фінансовою стійкістю комерційного банку // Вісник УАБС. – 2015. – № 2. – С. 39–47
35. Королько Е. В. Моніторинг фінансового стану комерційного банку в системі регулювання банківської діяльності / Є. В. Корольова // Фінанси і кредит. - 2016. - № 22 (136). - С. 32-39
36. Шелудько Н. До визначення фінансової стійкості комерційного банку // Вісник НБУ. – 2016. – № 3. – С. 40–43
37. Пантелєєв О., Халява С. Фінансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання // Банківська справа. – 2015. – № 1. – С. 32 –35.
38. Михайлюк Р. В. Теоретичні аспекти поняття стійкості комерційного банку / Р. В. Михайлюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : економіка. – 2015. – Вип. 20. – С. 107–111
39. Череп А.В. Розробка моделі прогнозування, банкрутства комерційних банків України на основі зарубіжного досвіду / А.В. Череп, О.А. Комісаренко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2015. — №1(14). — [Електронний ресурс] — Режим доступу:
а. [http://khibs.edu.ua/images/userfiles/file/1\(14\)2015.pdf#page=311](http://khibs.edu.ua/images/userfiles/file/1(14)2015.pdf#page=311)
40. Дзюблук О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: Монографія. – Тернопіль, 2016. – 250 с.